

קריטריונים לכופר - היסטוריה מודרנית

מאת

ד"ר אבי אלטר, עו"ד; ירון אלי, עו"ד (יועץ מס)

ביום 17.10.2004 פרסמה רשות המיסים בישראל שיקולים מנחים בהטלת כופר כסף בעבירות מס, בהתאם להמלצות ועדה משותפת לאגפי המיסים ולפרקליטות המדינה. עניינו של מאמר זה אינו בבחינת השיקולים גופם, אלא בקביעה כי פרסום מסוג זה נעשה **לראשונה**, מתוך רצון להגביר את השקיפות והאחידות בנושא הטלת כופר בעבירות מס, תוך שקיפות מירבית לציבור ולמייצגים.

קריטריונים לכופר פורסמו באופן מתמיד על ידי נציבי מס הכנסה השונים, שחלקם אף פרסמו אותם ברבים. המגמה החלה עוד בתקופתו של מר צרפתי, משנה לנציב מס הכנסה ואחראי על החקירות דאז, אשר ביחד עם מר יאיר רבינוביץ, נציב מס הכנסה דאז, פרסמו קריטריונים לכופר, פרי עבודתה של ועדה מיוחדת שמונתה לשם כך.

מר חיים גבאי, פקיד שומה חולון ו דוקטורנט באוניברסיטת בר-אילן בנושאי כופר, היה חבר באותה ועדה כאמור, ואף חבר בוועדת גביש, שקבעה קריטריונים לכופר שפורסמו ברבים ואשר מצויים עד היום בידי ציבור העוסקים ואנשי המס.

בתקופותיהם של דורון לוי ויוני קפלן, נציבי מס הכנסה לשעבר, פרסמו מר גבאי סדרת מחקרים בנושא זה, שחלקם אף פורסמו בכלי התקשורת המדעיים ו אשר מהווים מסד לשיקולי הכופר הנהוגים בנציבות מס הכנסה עד עצם היום הזה.

את המגמה הזו המשיך גם אפי חרמוני, שהיה סגן נציב לענייני חקירות בנציבות מס הכנסה, אשר פרסם לא אחת קריטריונים לכופר שהיו נחלת הכלל.

הכרזת רשות המיסים לישראל לאחרונה על פרסום קריטריונים לכופר הינה הכרזה חשובה אשר מביאה כבוד מקצועי לאלו שפירסמוה.

רבים משיקולי הוועדה פורסמו בעבר על ידי ועדות קודמות ושיקולים חדשים שנכללו בהמלצות עומדים בקריטריונים של חשיבה פלילית פיסקלית פוסט-מודרנית, או ניאו-עכשווית.

אין זה המקום להיכנס לפולמוס, אך ידוע כי עבירות מס אינן עבירות של *mala per se*, קרי עבירות שהן בגדר " **רעות בפני עצמן** ", אלא עבירות של *mala in prohibita*, קרי עבירות " **רעות מכוח האיסור בלבד** ".

עבירות מס לפי טבען אם כן, נחשבות להמירות לכופר. לפיכך, במקרים בהם העבריין הוא בעל יכולת כלכלית ואין לציבור עניין ב-יקייס' או ש הרשעתו אינה בטוחה, מוטב וראוי כי רשויות המס ייגבו ממנו כופר כסף, תוך ויתור מראש על מסעי זיכוי שנויים במחלוקת לכאן או לכאן, דוגמת **פרומדיקו** או אחרים.

כאמור, קצרה היריעה מלהיכנס בשלב זה לפולמוס עם שיקולי ה וועדה ואנו נשמור זאת להזדמנות אחרת.

לא מן הנמנע, כי הוועדה תזמין את מר גבאי למהדורה השניה של המלצותיה, או את אפי חרמוני לשם לימוד סנגוריה על שיקולי ועדת גביש. מוטב כי הוועדה תבחן המלצות מהעבר בנושא זה, תוך שמייעת שיקולי כופר של ועדות שונות ונציבים שונים שהקדימו לעשות (לדוגמה, מר קפלן ולוי אשר עסקו בשיקולים אלה); הסתמכות הוועדה על מסקנות ושיקולים מהעבר תביא, ללא ספק, להעשרת המהדורה הבאה של ההמלצות.